

Bilaga Redovisning av den interna kontrollen 2024

Syftet med intern kontroll är att säkerställa att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och resurseffektivt sätt, att information om verksamheten och rapporteringen om verksamheten och ekonomin är tillförlitlig och rättvisande och att verksamheten bedrivs i enlighet med lagar, avtal, styrande dokument med mera. Arbetet med intern kontroll inom kommunen utgår från reglemente för intern kontroll och riktlinje för nämndernas och bolagsstyrelsernas planering, uppföljning och internkontroll. En reviderad riktlinje beslutades av kommunstyrelsen i mars 2023. En reviderad version av reglementet för intern kontroll beslutades av kommunfullmäktige i februari 2022.

Syftet med intern kontroll är att säkerställa att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och resurseffektivt sätt, att information om verksamheten och rapporteringen om verksamheten och ekonomin är tillförlitlig och rättvisande och att verksamheten bedrivs i enlighet med lagar, avtal, styrande dokument med mera. Arbetet med intern kontroll inom kommunen utgår från reglemente för intern kontroll och riktlinje för nämndernas och bolagsstyrelsernas planering, uppföljning och internkontroll. En reviderad riktlinje beslutades av kommunstyrelsen i mars 2023. En reviderad version av reglementet för intern kontroll beslutades av kommunfullmäktige i februari 2022.

I kommunen har respektive nämnd och bolagsstyrelse ansvar för den interna kontrollen inom sina ansvarsområden. Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att se till att det finns en god intern kontroll i kommunen och har tillsammans med Uppsala stadshus AB och Uppsala kommun exploatering AB ett samordnande ansvar för den interna kontrollen. Kommunstyrelsen ska enligt uppsiktsplikten bidra med stöd till och utvärdering av den interna kontrollens funktionalitet och ändamålsenlighet och rapportera detta till kommunfullmäktige. Nämndernas och bolagsstyrelsernas internkontrollplaner beskriver vad som behöver göras utifrån prioriterade risker som framkommit i riskanalysen. Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att följa upp kontrollmomenten i internkontrollplanen enligt beskriven frekvens och metod. Nämnder och bolagsstyrelser redovisar årligen resultatet av sin uppföljning till kommunstyrelsen.

Aktiviteter under året

Inom ramen för det övergripande ansvaret för den interna kontrollen håller kommunledningskontoret ett nätverk för representanter från nämnder och bolag. I Teamsverktyget finns en dedikerad kanal för intern kontroll som används för kommunikation, dialog och material till representanterna i nätverket. Två gånger om året ordnas även nätverksträffar för information och erfarenhetsutbyte om intern kontroll och internkontrollplaner. 2024 hölls nätverksträffarna i maj och oktober. För de representanter som önskat har stöd i form av bollplank getts vid vidareutveckling av kontrollmoment och kontrollmetoder i internkontrollplan.

Inför 2024 beslutade kommunstyrelsen om två obligatoriska kontrollmoment. Under året utvärderades de obligatoriska kontrollmomenten och resultatet av kontrollerna. Inför 2025 beslutade kommunstyrelsen att det obligatoriska kontrollmomentet

”kontroll av att ansvaret för information följer verksamhetsansvaret och att informationstillgångar är inventerade” skulle utgå, att det obligatoriska kontrollmomentet angående kontinuitet och analog beredskap vid avbrott och störningar skulle kvarstå, samt att två nya obligatoriska kontrollmoment skulle läggas till. De två nya ska säkerställa att mognadsdialog har genomförts för säkerställande av informationssäkerhetsmognad och det andra ska säkerställa att samtliga medarbetare genomgår den obligatoriska informationssäkerhetsutbildningen.

Den gemensamma mallen för internkontrollplan har uppdaterats inför 2025. De obligatoriska kontrollmomenten har justerats i enlighet med kommunstyrelsens beslut och det som tidigare angavs som tidpunkt för rapportering benämns nu tidpunkt för uppföljning för att förtydliga att det inte är rapporteringsdatum till nämnd som menas.

En e-utbildning i intern kontroll finns att ta del av för samtliga förtroendevalda och medarbetare via Lärportalen och är obligatorisk för samtliga kommunens chefer. En fördjupningsutbildning i intern kontroll samt utbildning i riskhantering finns också att tillgå.

Kommunstyrelsens uppsiktsplikt

En nämnd hade inte fattat beslut om internkontrollplan vid årsskiftet 2023/2024. Kommunstyrelsen har i samband med delårsuppföljningen per april följt upp att nämnden har fattat beslut om internkontrollplanen för 2024. Beslutet om internkontrollplan fattades av berörd nämnd i slutet av januari. I samband med årsuppföljningen av intern kontroll inför 2024 uppmärksammades också att ett bolag inte omhändertagit de två obligatoriska kontrollmomenten. Kommunstyrelsen följde vid delårsuppföljningen per augusti upp att bolaget kompletterat internkontrollplanen med dessa.

Analys och utvärdering av system och rutiner för intern kontroll 2024

Enligt reglementet ska nämnder och bolagsstyrelser årligen lämna in en analys och utvärdering av sina system och rutiner för intern kontroll till kommunstyrelsen. Under hösten 2020 införlivades analysen i mallen för internkontrollplanen.

Analys och utvärdering av system och rutiner för intern kontroll ska stödja utvecklingen av den interna kontrollen inom nämndernas och bolagsstyrelsernas verksamhetsområden. Genom att analysen samlas in ger den också ett underlag för samordning och lärande på kommunövergripande nivå. Inrapporteringen kan ge större kunskap om vad intern kontroll är och vilken roll den har i nämndernas och bolagens arbete mot måluppfyllelse. Den kan också ge en helhetsbild över vad den interna kontrollen består av, hur den fungerar och är organiserad inom respektive ansvarsområde samt bidra till en starkare koppling mellan den interna kontrollen och internkontrollplanen.

Information om mallarna har getts vid höstens interna nätverksträff och via den interna samarbetskanalen i teams.

I analysen beskriver nämnderna och bolagsstyrelserna hur de arbetar och är organiserade för sin interna kontroll i enlighet med anvisningar under nedanstående rubriker.

Efterlevnad av riktlinje och analys av funktionalitet

Beskriv hur nämnden/bolagsstyrelsen har arbetat med intern kontroll under året enligt den kommunövergripande riktlinjen för nämnders och bolagsstyrelsers verksamhetsplanering och uppföljning och internkontroll och bedöm om riktlinjen är funktionell. Beskriv hur urvalet av era prioriterade risker har gått till.

Organisation och ansvar för arbetet med intern kontroll

Beskriv hur arbetet med den interna kontrollen inom nämndens/bolagsstyrelsens verksamhetsområde har bedrivits och varit organiserat samt en analys över hur arbetet har fungerat.

Beskriv hur nämnd/bolagsstyrelse har involverats i arbetet med den interna kontrollen, uppgifter om ansvariga chefer och handläggare samt en beskrivning av ansvarsfördelning och arbetssätt.

Beskriv hur den interna kontrollen har kopplats till övrigt arbete med ledning, styrning och utveckling av verksamheten.

Planerad utveckling av intern kontroll 2025 och framåt

Beskriv hur nämnden/bolagsstyrelsen tänker utveckla arbetet med intern kontroll under 2024 och framåt.

Sammanfattning av nämndernas rapportering

Alla nämnder har använt korrekt mall och har fattat beslut om internkontrollplanen i tid. Alla nämnder har samtliga obligatoriska kontrollmoment i sina internkontrollplaner. Alla utom tre nämnder har kontrollmoment inom samtliga kontrollområden.

Efterlevnad av riktlinjen och analys av funktionalitet

Alla nämnder verkar följa riktlinjen, och majoriteten nämner den i texten. Några nämner reglementet istället för riktlinjen. Cirka en tredjedel nämner inte riktlinjen direkt men det framgår att de arbetar i enlighet med den genom hur de beskriver arbetsprocessen från riskhantering och planering till uppföljning. Arbetet med riskhanteringen och valet av hur riskerna ska hanteras utgör grunden för internkontrollen. Risker som ska åtgärdas kan hanteras inom verksamhetsplanen, internkontrollen eller i den löpande verksamheten. Uppföljningen av internkontrollplanerna sker också till största delen enligt plan. Det innebär att arbetet sker på ett systematiskt sätt inom kommunens nämnder.

Det fåtal nämnder som direkt hänvisar till riktlinjen bedömer att riktlinjen ger tillräcklig styrning. Några nämnder har kompletterat riktlinjen med egna rutiner. En nämnd bedömer att riktlinjen utgör ett funktionellt stöd, men efterfrågar samtidigt utvecklat stöd från kommunledningskontoret om hur intern kontroll ska organiseras för att vara en väl integrerad del av verksamhetsstyrningen. För några nämnder saknas bedömning av om riktlinjen ger tillräcklig styrning.

Det framstår som att riktlinjen i och för sig ger stöd för arbetet med den interna kontrollen, men att det finns behov hos nämnderna av att stödet förbättras.

Organisation och ansvar

Samtliga nämnder beskriver att de har en organisation för arbetet med att ta fram och följa upp internkontrollplanen. Hos de flesta nämnder framgår det att nämnden har involverats i arbetet med framtagande eller i vart fall prioritering av risker. I några nämnder antingen saknas information om nämndens involvering eller så framgår det att nämnden endast fattat beslut om den framtagna internkontrollplanen.

Utveckling av arbetet med intern kontroll

Samtliga nämnder beskriver, i olika omfattning och med olika ambitionsnivå, hur de tänker sig det fortsatta arbetet. Några exempel på angivna utvecklingsinsatser är utveckling av riskhantering och arbetet med omvärldsanalys, djupare involvering för nämnd, mer strukturerad styrprocess, vidareutveckling av kontrollmoment och förbättra kontrollmiljön bland annat genom ytterligare inkorporering av intern kontroll i det löpande arbetet.

Flera nämnder har gjort ett arbete för att förbättra kontrollmomentens och kontrollernas kvalitet inför internkontrollplan 2025.

Sammanfattning av bolagsstyrelsernas rapportering

Mallen för internkontrollplan har använts av alla utom två av bolagen. Ett bolag tycks ha utgått från en äldre mall och uppdaterat den med de nya obligatoriska kontrollmomenten. I och med detta har bolaget missat en uppdatering angående rapporterings/uppföljningstidpunkt.

Alla bolags internkontrollplaner för 2025 innehåller samtliga obligatoriska kontrollmoment.

Ett bolag fattade först i februari 2025 beslut om internkontrollplan 2025 vilket är ett avsteg från riktlinjen som säger att beslut ska fattas innan 31 december.

Två av bolagen har inte angett beslutsdatum i internkontrollplanen. I den ena saknas även information om diarienummer. Båda lämnades in i till Uppsala stadshus AB i tid.

Efterlevnad av riktlinjen och analys av funktionalitet

Alla bolag utom ett beskriver arbetsprocessen från riskhantering och planering till uppföljning, i enlighet med riktlinjen. Alla bolag utom ett hänvisar till riktlinjen eller till reglementet. Arbetet med riskhanteringen och valet av hur risker ska hanteras utgör grunden för internkontrollen. Risker som ska åtgärdas kan hanteras inom affärsplanen, internkontrollen eller i den löpande verksamheten. Uppföljningen av internkontrollplanerna sker också till största delen enligt plan. Det innebär att arbetet sker på ett systematiskt sätt inom kommunens bolag.

Fyra av 13 bolag har angett att riktlinjen är funktionell, övriga har inte kommenterat angående riktlinjens funktionalitet. Eftersom mallen inte använts av alla och några bolag inte helt följt anvisningarna till varje rubrik saknas ett komplett underlag för bedömningen.

Organisation och ansvar

Alla bolag utom det som inte använt mallen beskriver att de har en struktur och ansvarsfördelning för arbetet med intern kontroll. Sex av elva bolag anger att styrelserna involveras i arbetet med riskanalysen. Två av bolagen har inte beskrivit hur riskhanteringen går till.

Utveckling av intern kontroll

Alla bolag utom det som inte använt mallen har beskrivit hur de avser att utveckla sitt arbete med den interna kontrollen. Bland det som nämns är exempelvis utveckling av rutiner och säkerställande av processen för intern kontroll, utveckla och följa upp implementerade systemstöd, implementera systemstöd och höja kunskapsnivån om internkontroll i det egna bolaget.

Arbetet framåt

Från kommunövergripande håll behöver ytterligare arbete göras med att informera om och utveckla de styrande dokumenten och mallarna och med att säkra att de används fullt ut av både nämnder och bolag. Här är kommunikation viktigt för att säkerställa att alla nämnder och bolag nås med rätt information i god tid. Detta arbete omfattar också att tydliggöra och säkerställa den fortsatta insamlingen av analyser och utvärderingar av system och rutiner för intern kontroll från nämnder och bolag. Direkt stöd till nämnder och bolag i arbetet med att vidareutveckla innehållet i internkontrollplanerna behöver också stärkas.

När det gäller arbetet med risker kvarstår utvecklingsarbetet med att kunna spåra utvecklingen av riskvärdet för att se om riskvärdet ökar eller minskar över tid. Riskvärdets utveckling speglar om genomförda åtgärder ger den effekt som är tänkt. Att följa denna utveckling skulle underlättas av att i större utsträckning digitalisera arbetet med risker och internkontrollplaner genom att utveckla kommunens planeringsverktyg till att bli mer ändamålsenligt för detta syfte. Det är dock ett arbete som ligger längre fram i tiden än kommande verksamhetsår.

Kommunstyrelsen kommer i samband med uppföljning av kommunstyrelsens internkontrollplan per augusti 2025 tillse att de nämnder som saknar kontrollmoment inom vissa kontrollområden kompletterar sina internkontrollplaner med detta. Kommunstyrelsen kommer även vid uppföljning per april att tillse att de bolag som inte angivit beslutsdatum och diarienummer i internkontrollplanerna kompletterar med detta.

Nämndernas och styrelsernas rapportering

Nämndernas, styrelsernas och aktiebolagens rapportering av intern kontroll 2024 och internkontrollplaner för 2025 finns i kommunstyrelsens diarium.